

Список використаної літератури

1. Wang, Q., Chen, L., & Liang, Y. (2020). Online Learning in the Time of COVID-19: A Meta-Analysis. *Journal of Educational Computing Research*, 58(1), 166-182.
2. Smith, R. (2020). Distance Learning in Syria: Challenges, Opportunities, and Lessons Learned. *Journal of Education and Practice*, 11(2), 121-131.
3. Koseoglu, S., & Koseoglu, M. A. (2019). Distance Education and Its Opportunities and Threats in the Context of War and Peace. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 18(1), 128-141.

Сера Ольга Вікторівна

Студентка 3 курсу ОП «Соціологія»

факультету психології, політології та соціології

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: Ярова Ліліана Вікторівна

Завідувач кафедри соціології

Національного університету «Одеська юридична академія»,

доктор політичних наук, професор

ВІКОВІ ТА СТАТЕВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ БУЛІНГУ У ДІТЕЙ

Форми агресивної поведінки спостерігаються у більшості молодших школярів. У той же час у деяких дітей виявлялася більш виражена схильність до агресії за такими ознаками:

1. Висока частота агресивної поведінки – протягом періоду спостереження вони проявили не менше 4-х актів агресивної поведінки, спрямованих на завдання шкоди одноліткам, тоді як інші діти виявляли не більше одного;
2. Переважає пряма фізична агресія – якщо більшість учнів найімовірніше виявляють вербальну агресію, то ці діти часто застосовують пряме фізичне насильство;
3. Наявність ворожих агресивних дій, спрямованих на досягнення будь-якої мети, тоді як у інших школярів – на фізичний біль чи страждання однолітків [2, с. 34].

Особливості булінгу в підлітковому середовищі. Показник популярності підлітків у природному середовищі був пов'язаний з соціальною та асоціальною поведінкою. Дослідження групи хлопчиків 4-6 класів показує, що, з одного боку, центральне місце в їхній системі взаємин займають «зразкові хлопчики», яких сприймають як неагресивних, спортивних лідерів, старанними та товариськими, а з іншого – «круті хлопці», яких сприймають як популярних, агресивних та фізично розвинених. З віком та у більш «вуличному» середовищі популярність «поганих хлопчиків» зростає. Порівняно з іншими школярами, вони мають більше друзів,

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

вищий соціометричний ранг і більший успіх у дівчаток. А оскільки кривдники (агресори) вибирають друзів, які також агресивні, цькування часто стає груповою діяльністю. Це ще більше ускладнює індивідуальний опір, допомагаючи криміналізувати загальну атмосферу в шкільному середовищі [2, с. 36].

Якщо у дітей 10-11 років переважала фізична агресія, то після дорослішання у 14-15 років – вербальна. Однак це не було пов'язано зі зниженням фізичної агресії з віком. Найбільша частота всіх форм агресії (як вербальної, так і фізичної) була виявлена у віці 14-15 років. Але динаміка зростання фізичної та вербальної агресії була різною з віком: показники фізичної агресії дещо зросли, проте не сильно. Але вербальна агресія зростає швидше порівняно з фізичною [1, с. 26].

Можна відзначити також, що у молодшому віці (10-11 років) між різними формами агресії існує досить слабка диференціація. Тобто хоч вони і виражені неоднаково, але відмінності між ними щодо частоти застосування невеликі. У віці ж 14-15 років між різними формами агресії виявляються більш чіткі та явні відмінності. Агресивна поведінка підлітків виражається у ворожості, словесній лайці, нахабстві, непокірності та негативізмі, постійній брехні, прогулах і вандалізмі. Діти які попадають в дану категорію порушень зазвичай навіть не намагаються приховати свою антисоціальну поведінку. Вони часто рано починають залучатися до сексуальних відносин, курити, вживати алкоголь та наркотики. Агресивна асоціальна поведінка може проявлятися у вигляді хуліганства, фізичної агресії, жорстокого поводження з однолітками. У важких випадках спостерігалися дезорганізована поведінка, крадіжки, фізичне насильство. Більшість дітей, які класифікуються як агресори, мають низьку самооцінку, хоча іноді вони демонструють образи жорстокості, та зверхності.

Дійсно, при розгляді структури відмінностей між дівчатами і хлопцями, присутні всі дані моделі характеру для їх вікової категорії.

На підставі теоретичного аналізу можна зробити порівняльний аналіз гендерних досліджень у різних країнах. У Греції за критеріями популярності школярів у хлопчиків булінг збільшує їх статус, робить більш популярними, в той час у дівчат цей показник навпаки зменшується. В Португалії булінг більш розповсюджений в школярів з нижчих соціальних верств. В Бразилії булінг поширений в хлопчиків, і більше пов'язаний з сексуальними домаганнями. В Фінляндії досліджено що у хлопців-булерів частіше в дорослому віці виявляються психіатричні проблеми, депресивність та тривожність. В Австралії хлопчики частіше беруть

участь в булінгу, але негативне ставлення батьків саме до дівочого булінгу.

Список використаної літератури

1. Джуська А. В., & Джуський В. В. (2019). Булінг–порушення права дитини на повагу до її гідності. Вчені записки Таврійського національного університету імені ВІ Вернадського. Серія: Юридичні науки, (30 (69), № 2), – С. 26-33.
2. Лалак Н. В., Майборода Е., & Пеняк В. С. (2019). Булінг в освітньому середовищі сучасного закладу загальної середньої освіти: теоретичний аспект. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія, (1), – С. 34.

Трюханов Нікіта Валерійович

студент 4 курсу ОП «Соціологія»,

факультету психології, політології та соціології

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: Каретна Ольга Олександрівна

доцент кафедри соціології

Національного університету «Одеська юридична академія»,

кандидат політичних наук, доцент

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СІМ'Ї В УКРАЇНІ

Трансформації інституту сім'ї – це комплекс явищ, що спостерігаються в більшості країн світу і протягом останніх років зміни стрімко відбуваються в нашій країні.

Сучасна українська дослідниця Тетяна Медіна виділяє фактори, які сприяють трансформації сучасної сім'ї, умовно поділяючи їх на три категорії: цивілізаційні, історичні та ціннісні [1, с. 188].

До категорії цивілізаційних факторів можна віднести чинники, які є загальними як для східної, так і для західної цивілізації, в тому числі й для України. У цьому випадку йдеться про загальну модернізацію суспільства, зокрема зростання виробничої зайнятості, та економічну самостійність жінок, їхній вплив на динаміку сім'ї, соціальне визнання нетрадиційних форм сімейних відносин, зміну орієнтації на соціально - особистісний тип сім'ї.

У країнах пострадянського простору цивілізаційні фактори впливу на розвиток інституту сім'ї поглиблюються особливими історичними чинниками, що складають другу категорію факторів.

Третя категорія чинників впливу на функціонування та розвиток інституту сім'ї включає ціннісні фактори. Дана категорія чинників тісно пов'язана з попередньою - історичною, оскільки зміни суспільних цінностей та норм відбувались паралельно зі змінами соціальними, політичними, економічними. Якщо в Західній Європі такі зміни відбувались повільно та поступово, то ціннісний підхід демонструє, що

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»